

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Czesław Siekierski

Warszawa, 02 kwietnia 2024 r.
znak sprawy: BM.zp.058.11.2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację nr 1883.

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr 1883 złożoną przez Posła Grzegorza Rusieckiego w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu w rolnictwie przedstawiam następujące informacje w odniesieniu do zadanych w przedmiotowym piśmie pytań.

1. Jakie jest stanowisko polskiego rządu w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu? Czy planuje się odstąpienie od zmian zaproponowanych w rolnictwie?

W odniesieniu do pierwszej części pytania należy wyjaśnić, że w zakresie strategii Europejskiego Zielonego Ładu (EZŁ) jako całości resortem wiodącym w tej sprawie jest Ministerstwo Klimatu i Środowiska. MRiRW odnosi się do tematu w zakresie, w jakim EZŁ dotyczy sektora rolnego.

Jak powszechnie wiadomo, podejście do EZŁ mocno ewaluowało na przestrzeni ostatnich kilku lat. Na YouTube można obejrzeć filmik firmowany przez MRiRW w 2021 r., w którym występuje Pan Komisarz Wojciechowski podkreślając, że „Europejska Wspólna Polityka Rolna i Zielony Ład to wielka szansa dla rolnictwa w Polsce, szczególnie dla małych i średnich gospodarstw rodzinnych.”. Link do filmiku: https://www.youtube.com/watch?v=qS7Klkr_STI

Obecnie w 2024 r., w sytuacji trwających protestów rolniczych od Pana Komisarza można było usłyszeć, że „każdy rolnik może wyrzucić Zielony Ład "do kosza", bo wystarczy nie złożyć wniosku o dopłaty bezpośrednie, żeby nie podlegać żadnym rygorom”.

Na szczęście rolnicy nie są zdezorientowani tym, że te same rozwiązania raz się chwali, a innym razem poleca się je wyrzucać. Są zdeterminowani i przekonani, że Zielony Ład podcina skrzydła polskiemu rolnictwu i wymaga pilnych korekt.

Sukces komisarza w kwestii Zielonego Ładu niezwykle trafnie podsumował Wicepremier Kosiniak-Kamysz podkreślając, że „Jest człowiek w Europie, który zjednoczył wszystkich rolników europejskich i polskich przeciwko reformie, którą zaproponował. To Janusz Wojciechowski.”.

Obecnie – w związku z trudną sytuacją ekonomiczną, w jakiej znaleźli się rolnicy - toczą się prace na forum UE z udziałem państw członkowskich nt. możliwych zmian i uproszczeń w zasadach wdrażania przepisów Wspólnej Polityki Rolnej. MRiRW jest aktywnym uczestnikiem tej dyskusji. Przedstawiłem najważniejsze propozycje uproszczeniowe, zarówno te krótkoterminowe, jak i długoterminowe.

Wynikiem prowadzonej dyskusji nt. uproszczenia WPR i zmniejszenia obciążeń administracyjnych nakładanych na rolników, jest przygotowany przez KE projekt zmiany unijnego rozporządzenia 2021/2115 i rozporządzenia 2021/2116¹, mający na celu uproszczenie przepisów w zakresie warunkowości i ekoschematów. Podczas ostatniego posiedzenia unijnej Rady ds. rolnictwa i rybołówstwa w dniu 25 marca br., przedstawiciele państw członkowskich w ramach Specjalnej Komisji ds. Rolnictwa zatwierdzili ukierunkowany przegląd niektórych podstawowych aktów WPR zaproponowany przez Komisję Europejską w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez rolników. Przegląd ten dotyczy zmiany planów strategicznych WPR i ma na celu wprowadzenie m.in. uproszczeń, zmniejszenie obciążeń administracyjnych i zapewnienie większej elastyczności w zakresie zgodności z określonymi uwarunkowaniami środowiskowymi.

¹ projekt Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 w odniesieniu do norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, schematów na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt, zmian w planach strategicznych WPR, przeglądu planów strategicznych WPR oraz zwolnień z kontroli i kar.

Zmiany zatwierdzone przez KE należy ocenić pozytywnie, gdyż usuwają i znacznie upraszczają, zgodnie z oczekiwaniami rolników, elementy Zielonego Ładu. W szczególności jest to:

- zniesienie ugorowania 4% gruntów ornych (norma GAEC 8) – od 2024 r. nie będzie obowiązku ugorowania 4% gruntów ornych, o ile państwo członkowskie jeszcze w tym roku ustanowi taki ekoschemat, za który rolnicy otrzymywać będą dodatkową płatność.
- możliwość wyboru między dywersyfikacją a zmianowaniem (norma GAEC 7) – od 1 stycznia 2024 r., aby rolnicy mogli mieć wybór: albo stosować dywersyfikację upraw (tj. różne uprawy) albo zmianowanie (tj. określone następstwo upraw roślin). W przypadku wyboru dywersyfikacji upraw dla gospodarstw o powierzchni: (i) od 10 do 30 ha gruntów ornych wystarczy posiadać 2 uprawy, z tym że największa uprawa nie może stanowić więcej niż 75%; (ii) powyżej 30 ha gruntów ornych wystarczy posiadać 3 uprawy, z tym że największa uprawa nie może stanowić więcej niż 75%, a dwie uprawy główne więcej niż 95%.
- uproszczenia w normie dotyczącej obowiązku utrzymania okrywy glebowej (norma GAEC 6) - państwo członkowskie będzie miało swobodę w decydowaniu w jakim okresie roku ustanowić obowiązek utrzymania okrywy glebowej, co ułatwi rolnikom wykonywanie określonych zabiegów agrotechnicznych w dogodnym czasie.
- gospodarstwa do 10 ha użytków rolnych nie będą podlegały sankcjom związanym z realizacją norm środowiskowych (tzw. warunkowości). W praktyce oznacza to zwolnienie gospodarstw do 10 ha użytków rolnych z tych wymogów.

Zatwierdzone przez KE zmiany wychodzą naprzeciw postulowanym przez Polskę uproszczeniom oraz w dużej mierze odpowiadają na potrzeby rolników wyrażane podczas protestów, gdyż dotyczą takich wymagań, które mogą wpłynąć na ograniczenie produkcji i wzrost kosztów.

Ponadto, Rząd sprzeciwia się przepisom projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zrównoważonego stosowania środków ochrony roślin i w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2115.

Proponowane rozwiązania miałyby negatywny wpływ na bezpieczeństwo żywnościowe i konkurencyjność unijnego rolnictwa. Projekt zakładał ograniczenie stosowania środków ochrony roślin bez jakichkolwiek mechanizmów gwarantujących ochronę przed konkurencją ze strony państw trzecich, które mogą stosować środki ochrony roślin niedopuszczone do użycia w Unii Europejskiej. Projekt zakładał także nałożenie na rolników szeregu dodatkowych, nieuzasadnionych obciążeń administracyjnych.

Dotychczasowe działania rządu i zbudowanie koalicji przeciwnych projektowi państw członkowskich UE, przyczyniły się do zatrzymania prac na poziomie Unii Europejskiej nad projektem.

Dodatkowo informuję, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi aktywnie uczestnicząc w pracach nad przeglądem tzw. dyrektywy azotanowej wnioskuje o uwzględnienie m.in. następujących uproszczeń:

- uelastyczenie zasad i terminów stosowania nawozów w warunkach obserwowanego zmieniającego się klimatu;
- zmianę podejścia do dawki 170 kg/N/ha/rok z nawozów naturalnych;
- wyłączenie z kontroli małych rolników (np. utrzymujących zwierzęta do 10 DJP, gospodarujących na 10 ha);
- brania pod uwagę przy określaniu celów – parametrów mierzalnych tj. stężeń a nie wyników przeliczeń/procesów tj. ładunki, proces eutrofizacji.

2. Czy planuje się wprowadzenie zmian mających na celu stabilizację dochodów rolniczych i zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego obywateli UE? Jeżeli tak, to kiedy takie zmiany zostaną wprowadzone oraz na czym będą polegać?

Wsparcie finansowe w ramach Wspólnej Polityki Rolnej jest jednym z najważniejszych narzędzi służących wsparciu polskiego rolnictwa i producentów żywności. Priorytetowym celem WPR jest wspieranie godziwych dochodów gospodarstw i odporności sektora rolnictwa w całej Unii w celu zwiększenia długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego oraz różnorodności w rolnictwie, a także zapewnienia równoważności ekonomicznej produkcji rolnej w Unii.

Podstawowym, najbardziej powszechnym instrumentem wsparcia są płatności bezpośrednie, które pozwalają na utrzymanie stabilności dochodów rolników w warunkach zmieniającej się koniunktury gospodarczej. Stanowią one istotną część dochodów rolników, niezależną od wielkości bieżącej produkcji ani sytuacji na rynkach rolnych.

Płatności bezpośrednie pozwalają także na utrzymanie względnie niskich cen żywności spełniającej wysokie wymagania jakościowe i zapewniają Unii Europejskiej bezpieczeństwo żywnościowe. Jednocześnie wymogi wbudowane w system wsparcia bezpośredniego (normy dobrej kultury rolnej w zakresie ochrony środowiska oraz wymogi dotyczące zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt, zdrowia roślin, dobrostanu zwierząt i środowiska naturalnego), których przestrzeganie warunkuje przyznanie wsparcia zapewnia utrzymanie wysokiej jakości żywności.

Polska od wielu lat wskazuje na problemy, jakie wynikają z różnic w wysokości płatności bezpośrednich pomiędzy państwami członkowskimi. Dotychczasowe rozwiązania przewidywały stopniowe i bardzo wolne wyrównywanie. W związku z tym, Polska będzie zabiegać na forum UE o jak najszybsze zrealizowanie postulatu dotyczącego wyrównania płatności.

Możliwość realizacji postulatu związana jest jednak z cyklem prac nad wielkością i kształtem kolejnych wieloletnich ram finansowych (WRF), czyli wieloletniego budżetu UE. Punktem wyjścia do dyskusji nad tym budżetem będą propozycje przedstawione przez Komisję Europejską. Jeszcze nie jest znana dokładna data przedstawienia tych propozycji.

Aby zbliżyć średni poziom płatności na hektar w Polsce do średniego poziomu w Unii Europejskiej wdrożone zostały następujące rozwiązania: (i) transfer środków z II filaru WPR oraz (ii) dodatkowe wsparcie finansowane z budżetu krajowego – przejściowe wsparcie krajowe w formie uzupełniającej płatności podstawowej oraz płatności niezwiązanej do tytoniu. Dzięki tym rozwiązaniom średni poziom wsparcia bezpośredniego na hektar przekracza średnią dla UE.

W Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 na płatności bezpośrednie oraz na przejściowe wsparcie krajowe (2 płatności; budżet krajowy) przewidziano ogółem ok. 17,92 mld EUR.

Jednocześnie należy poinformować, że został rozpoczęty tzw. dialog strategiczny w sprawie przyszłości rolnictwa, zapowiedziany przez przewodniczącą Komisji Europejskiej we wrześniu 2023 r. Ma on dostarczyć wnioski, które będą miały wpływ na kształt WPR, w tym płatności bezpośrednich, po 2027 r. Podsumowanie dialogu ma być opracowane jeszcze w tym roku.

Z wyrazami szacunku

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Czesław Siekierski
/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów – Departament Spraw Parlamentarnych